

Leo Mock (1968–2023)

Chacham en briljant wetenschapper

Als iemand een godswonder had verdiend, dan was hij het. Maar donderdag 31 augustus overleed rabbijn dr. Leo Mock (55) aan de gevolgen van een hartstilstand. Joods Nederland verloor een eigenzinnige profeet die Joden en niet-Joden liet delen in het denken over hedendaagse thema's vanuit de traditionele Joodse filosofie.

KAREN DE JAGER

Altijd vanuit het streven naar een betere wereld verdiepte Leo Mock zich in andere zienswijzen. Hij wist zich met eindeloos geduld in anderen te verplaatsen. Omdat hij wilde weten waarom iemand een bepaalde visie had en hij daar misschien iets van kon leren. Polariserend werd voor hem dialoog, schreef Marcel Poorthuis naar aanleiding van Mocks overlijden. En dat is slechts een van zijn grote verdiensten.

Lechol iesj jeesj sjeem, dichtte Zelda: iedereen heeft een naam, gegeven door de mensen, natuur en levensgebeurtenissen. Het gedicht van deze Joods-Oekraïens-Israëliëse dichteres is niet veelzijdig genoeg om alle namen van Leo Mock weer te geven. Eric Ottenheim, collega-wetenschapper en vriend, roemt Mocks brede kennis van alle genres van Joodse literatuur: Talmoed, halacha, midrasj, chassidoet en mystiek. Zijn autoriteit als het gaat

'Leo Mock was een vrijdenker'

om primaire bronnen. Rabbijn Toledano eerde hem om zijn diepgaande kennis met de titel *chacham*, de Portugese naam voor rabbijn, wijs man.

Een titel die Mock niet gebruikte. Eerst omdat hem dat ontraden werd. Later misschien om dezelfde redenen die de Amerikaanse komiek Groucho Marx aanvoerde, toen hij na een aanvankelijke afwijzing eindelijk lid mocht worden van een club: "Ik weiger mij aan te sluiten bij een club die mij zou accepteren als lid." Leo Mock was immers wars van

JOODS-CHRISTELIJKE-DIALOOG.NL

killepolitiek waar ego's het beleid lijken te bepalen. Maar naar alle waarschijnlijkheid gewoon omdat hij die publieke erkenning niet nodig had.

Vrijdenker

"Leo Mock was een vrijdenker," zegt Tamarah Benima, rabbijn, leerling en vriendin. "Orthodox levend, maar zo ruim van hoofd en ruim van hart dat hij in de wijde Joodse wereld zijn plek niet echt vond. Al zullen zijn leerlingen wel zijn ruimdenkendheid als een verademing hebben ervaren, maar de intellectuele eenzaamheid die met dat vrije denken gepaard gaat, niet hebben opgemerkt. Beschroomd als hij was om met zijn diepgaand afwijkende opvattingen mensen schrik aan te jagen. Leo Mock was ook een mysticus. Hij sprak maar met weinigen over zijn ervaringen, maar de cd met zijn college over de kabbala wordt geroemd."

Mock promoveerde op het onderwerp *ruach ra'ah*, een verschijnsel op de grens tussen magie en Talmoed. De kwade geest die 's nachts de mens kan overvallen en waarvoor afwassingen in de ochtend het probate middel zijn. Met dit baanbrekende onderzoek werd de uitgebreide wereld van de *responsa*, wettelijke antwoorden van rabbijnen op vragen van religieus-wettelijke aard, toegankelijk. De dissertatie waarop Mock cum laude promoveerde, werd uitgegeven door De Gruyter in Berlijn en in het Engels vertaald.

Populairwetenschappelijke activiteiten vond de academicus net zo belangrijk. Zijn boeken over de parasja van de week, over Joodse eetgewoonten, over de Pirkee Avot (Spreekwoorden der Vaders), of zijn blogs over dagelijks leven en Joodse rituelen: zowel Talmoedische cultuur als actuele kwesties waren hem lief. Zijn boeken *Zappen door de Talmoed* en *Surfen op de zee van de Talmoed* zijn illustratief. Lezers van het NIW kennen hem ongetwijfeld als een van de auteurs van de oudste rubriek, de wekelijkse sidra, en zijn vele bijdragen aan het forum.

Joods-christelijke dialoog

Leo Mocks jodendom was vanzelfsprekend en daarmee ook zijn intense betrokkenheid bij de interreligieuze dialoog. Eric Ottenheim: "Hij ontdekte in christelijke bronnen verrassende parallellen met Joodse concepten in vroegmoderne chassidische literatuur en rituele gebruiken, waarover hij dan enthousiast telefoneerde met vrienden en collega's. In weekenden 'Leren en Vieren' en in gremia van het Overlegorgaan Joden en Christenen verbond hij leer en leven." Wat religies delen,

is de maatschappelijke verantwoordelijkheid die ze samen moeten aangaan, vond Mock. Of het nu gaat om de gelijkwaardigheid van vrouwen, om sociale en economische rechtvaardigheid, media, transparantie van gezondheidszorg, klimaat en dierenwelzijn, of om respect voor minderheden en hun gebruiken.

Naast dit alles was Leo Mock een vader, een echtgenoot en een vriend. Ook van mij. En de beste imitator van Van Kooten en De Bie, met een encyclopedisch geheugen voor al hun sketches waar hij graag uit putte. Laten zijn dromen voor de (Joodse) gemeenschap werkelijkheid worden. Tenslotte is Rosj Hasjana het wonder van vernieuwing. We hebben een schat aan wijsheid en tradities in het Joodse denken tot onze beschikking. Dat heeft Leo Mock ons op talloze manieren laten zien.

We moeten het nu helemaal zelf doen. Laat zijn naam ons tot zegen zijn. ■

Wij zijn geschokt door het plotselinge overlijden van mijn geleerde zoon en onze lieve broer

RABBIJN DR. LEON MOCK

11 aug 1968 Amsterdam 31 aug 2023
17 Av 5728 14 Elloel 5783

Zijn bescheidenheid en kennis heeft hij altijd in dienst gesteld van de familieleden, zijn omgeving, en de academische wereld. Wij zullen zijn wijsheid en goede raad hevig missen.

Herzliya: Drs. Harry J.S. Mock
Amstelveen: David Mock en kinderen
Rehovot: Dr. Hester H. Fass-Mock en familie

Met verslagenheid geven wij kennis van het overlijden van onze auteur, redacteur, en inspirator

RABBIJN DR. LEON MOCK

11 aug 1968 Amsterdam 31 aug 2023
17 Av 5728 14 Elloel 5783

Leo was een bruggenbouwer, een ware verbinder, en heeft zich met hart en ziel ingezet voor de interreligieuze dialoog, academische ontwikkeling en het begrijpelijk maken van het Jodendom.

Stichting Amphora Books
Drs. Harry Mock, *voorzitter*

Met verslagenheid geven wij kennis van het overlijden van mijn echtgenoot en onze vader; bovenal onze grootste steun

RABBIJN DR. LEON MOCK

11 aug 1968 Amsterdam 31 aug 2023
17 Av 5728 14 Elloel 5783

Leo bezat oneindig veel kennis, enthousiasme en passie voor zijn vak. Hij liet altijd iedereen in z'n waarde, deelde zijn visie op het Jodendom, en hield van het leven. Familie stond voor hem centraal – we hebben mooie normen en waarden van hem geleerd en dragen dat voor altijd bij ons.

Yael Mock-Sharva
Sarai Dowrat
Naor
Hadar
Ronie Masja Haouida

Met veel verdriet hebben wij veel te vroeg en plotseling afscheid moeten nemen van onze goede vriend Rabbijn dr. Leon Mock. Wij zullen hem enorm missen.

LEO

Wij wensen Yael, de kinderen Sarai, Naor, Hadar, Ronie, vader Harry, broer David, zus Hester en de verdere familie heel veel sterkte toe.

Sidney en Tammy Rubinstein
Marco en Renate Mogendorff - de Schaaap
Jos en Lea Slager
Jediyah en Smadar Jehuda
Oded en Hedva Moshe
(en namens alle kinderen)

Moge zijn ziel gebundeld worden in de bundel van het eeuwige leven.

ת'נ'צ'ב'ה

Met verslagenheid en met groot verdriet hebben wij veel te vroeg afscheid moeten nemen van onze unieke en geliefde neef

RABBIJN DR. LEON MOCK

17 Av 5728 14 Elul 5783

יהיה זכרו ברוך

Wij wensen Harry, Yael en kinderen heel veel sterkte met dit grote verlies.

Raanana: Mirjam en Moshe Mock
Modiin: Gita en Moishe Hartmann-Mock en kinderen
Yad Binyamin: Aviva en Avraham Grabovsky-Mock, kinderen en kleinkinderen
Neve Tsuf: Zeev en Ofra Mock en kinderen
Ariel: Yigal en Hava Mock en kinderen

ת.נ.צ.ב.ה

De CIZ sjoel huilt

Met groot verdriet hebben wij kennisgenomen van het overlijden van Rabbijn dr. Leon Mock ז"ל

LEO

Als *gabbe*, *darsjan*, *chazzan*, *ba'al koree* en als sjoelbezoeker was hij een vaste kracht in ons midden.

Leo heeft veel van zijn kennis overgedragen aan de Joodse en niet Joodse gemeenschap in Nederland en de CIZ sjoel in het bijzonder.

Wij wensen zijn vrouw Yael, kinderen Sarai, Naor, Hadar en Ronie, vader Harry, broer David en zus Hester en verdere familie veel sterkte in deze droevige tijd.

CIZ-Sjoelcommissie

ברוך דיין האמת

Vol ongeloof bereikte ons het tragische bericht van overlijden van

RABBIJN DR. LEO MOCK ז"ל

Wij leven intens mee met onze collega Yael en hun dochters Sarai, Naor, Hadar en Ronie. Zijn vader Harry, broer David en zus Hester en verdere familie wensen wij veel sterkte met het verwerken van dit immense verlies.

Amsterdam, 31 augustus 2023-14 Elloel 5783

Rosj Pina, Maimonides, Bestuur en Raad van Toezicht
Stichting Joods Bijzonder Onderwijs

תנצב"ה

Met groot verdriet hebben we afscheid moeten nemen van onze uitzonderlijk gewaardeerde docent

DR. LEO MOCK

Hij was vanaf het begin van Crescas voor veel cursisten een ware chacham en bron van inspiratie.

Bestuur en staf van het Joods Educatief Centrum Crescas

Met het overlijden van

RABBIJN DR. LEO MOCK

verliezen wij niet alleen een goede vriend, maar ook onze leraar en inspirator. Hij leefde ons voor hoe je met de waarden van het jodendom moet omgaan. We kunnen ons nauwelijks voorstellen hoe wij zonder Leo verder moeten.

Amstelveen, 31 augustus 2023

Michel & Karen Waterman – de Jager
Kimberley Waterman
Asjer Waterman

Met grote droefheid hebben wij kennisgenomen van het plotselinge overlijden van ons bestuurslid

RABBIJN DR. LEO MOCK

Jarenlang hebben wij gebruik mogen maken van Leo's kennis, betrokkenheid en humor. Leo deelde royaal uit. Dat we hem niet meer zullen ontmoeten, raakt ons diep.

Het Overlegorgaan van Joden en Christenen, OJEC

Tot onze grote schrik en verdriet is overleden

DR. LEO MOCK

Hij was meer dan 20 jaar lang nauw betrokken bij het Levisson Instituut, onder meer als docent Talmoed van onze rabbijnenopleiding.

Wij denken in grote dankbaarheid terug aan zijn inspirerende, brede benadering en openheid. Hij was een bijzondere, zeer gewaardeerde collega met een ongeëvenaarde kennis van de Joodse traditie.

Namens het Levisson Instituut,
Drs. David Asser, *voorzitter*
Rabbin mr. Menno ten Brink, *decaan*
Prof. dr. Irene Zwiep, *voorzitter Opleidingscommissie*

Tot onze ontsteltenis en verdriet hebben wij kennis moeten nemen van het overlijden van onze oud-bestuurder en docent

RABBIJN DR. LEON (LEO) MOCK ז"ל

Leo was van grote betekenis voor het Seminarium, niet in de laatste plaats voor zijn inzet als bestuurder maar vooral voor zijn betrokkenheid, kennis en het gevraagd en ongevraagd geven van goede adviezen. Wij herinneren Leo als een groot geleerde, een chagam, met wie wij nog tot de lengte der jaren zouden samenwerken om zijn ambitieuze plannen te kunnen realiseren.

Wij wensen zijn familie en vrienden heel veel sterkte toe met de verwerking van dit verlies.

Curatorium, docenten en medewerkers
van het Nederlands Israëlitisch Seminarium

Een schok ging door ons heen toen we het overlijden vernamen van

LEO MOCK

Eens in de acht weken schreef hij met al zijn eruditie en kunde de sidra van de week in ons NIW.

We zijn er stil van en wensen familie, vrienden en bekenden heel veel sterkte toe. Moge zijn herinnering tot zegen zijn.

Bestuur, redactie en medewerkers van het NIW